

REFORMÁTUS HÍRADÓ

III. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

A támogató kolozsvári
református egyház-
községek: Felsőváros,
Hidelve, Írisz, Kerekdomb,
Szamosfalva, Törökvágás
és Újalsóváros.

Szerkesztőbizottság:
Ballai Zoltán, Bibza Gábor,
Kerekes Edit

Vettetek-e Szentlelket?

„Maga Isten az, aki minket erre
felkészített, és aki a Lélek
zálogát is nekünk adta.”
(2Kor 5,5)

■ Az apostolok cselekedeteiről szóló könyv beszámolója szerint Pál apostol Efézusban Keresztelő János tanítványaival találkozott, akikről a beszélgetés során megkérdezte, vettek-e Szentlelket. Miután becsületesen bevallották, hogy nem is hallottak a Szentlelekről, Pál felvilágosította őket, idézve Jánost, aki megmondta még életében, hogy aki utána jön, abban higgyenek, vagyis az Úr Jézus Krisztusban. A tanítványok ezután megkeresztelkedtek az Úr Jézus nevére, és vették a Szentlelket ajándékát.

Hasonló kérdés hallatán ma bizonyára sokan zavarban lennének. Már az is gondolkodóba ejt egyeseket, hogy mit is ünnepel a keresztyén egyház pünkösd ünnepén. De akik tudják a választ, azok sem látják feltétlenül az összefüggést a kétezer évvel ezelőtti történet és saját életük között. Ha ilyen közvetlen módon szegezne valaki nekünk a kérdést, hogy vettünk-e Szentlelket, rögtön valamilyen szekta tagjára gyanakodnánk, s igyekeznénk minél hamarabb lerázni a kérdést.

Amikor azonban maga Isten teszi fel a kérdést nekünk, akkor arra őszintén válaszolni kell – akkor is, ha nehezünkre esik. Nos, ha mindenképpen válaszolni kellene, hát igyekeznénk előljáróban valami „vallásosat” mondani: hivatkoznánk a nagyapánkra, aki presbiter volt; elmesélnénk, hogy melyik templomban kereszteltek meg; felhoznánk, hogy alkalomadtán nagyobb ünnepeken mi is szoktunk templomba menni... De ami a Szentlelket illeti, hát... talán vettük, talán nem – ki tudja? Az viszont biztos, hogy ha esetleg mégis vettük, nem éreztünk semmit.

Miért fontos, hogy erre a kérdésre válaszoljunk? Először is annak bizonyosságául, hogy tudatában vagyunk a helyes válasznak: pünkösdkor Isten azért bocsátotta ki a Lelkét, hogy közöttünk és bennünk munkálkodjék. A Szentlelek teremtí meg azt az életet, amelyben megszülethet a Krisztusban hívő, új élet. Továbbá azért, mert a Biblia bizonyágtétele szerint ebben a világban két egymással ellentétes erőter érvényesül, és mindkettő

hatással van az életünkre. János apostol meg is nevezi mindkettőt: az egyik az igazság lelke, a másik a tévelygés lelke (1Jn 4,6). Az ember kezdetben olyan, mint egy üres edény: megtehet az Isten Lelkével, de a tévelygés lelkével is. Pál apostol szerint pedig „akiben nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé” (Róm 8,9). Ez azt jelenti, hogy Isten Lelke teremti meg a lehetőségét annak, hogy istenfélő életet éljünk.

Amennyiben a Szentleleknek ennyire fontos szerepe van az életünkben, hogyan lehet azt megkapni? Tudomásul kell vennünk, hogy pénzért nem vásárolható meg – ahogy azt Simon mágus megpróbálta (ApCsel 8,18–19) –, csak Istentől kaphatjuk meg, ajándékba. Az Ószövetségben Isten kiválasztott embereknek adta, akikre különleges feladatot bízott, az Újszövetségben pedig minden hívőnek adja. Kitöltetésének pontos időpontját nem lehet meghatározni, hiszen a Bibliában olykor a keresztséghez kapcsolódik, máskor az ige hallgatásának az eredménye. Azt viszont biztosra vehetjük, hogy aki részesült a keresztség pecsétjében, aki hallgatója az Isten beszédének, és aki tapasztalja életében a hit gyümölcseit, az már

hoz is értettek. Az ércet kohóba tették, felhevítették, a salaktól megtisztították, a folyékony fém formába öntötték, majd vésővel-kalapáccsal a kívánt formára alakították. A kép rávilágít arra, hogy Isten az ő Lelkének erejével hasonlóképpen munkál meg minket, készít fel valamire. Azért van erre szükségünk, mert úgy, amint vagyunk („sok bűn alatt”), alkalmatlanok vagyunk a számunkra elkészített ajándék átvételére. Ezért Isten alakít, formál bennünket, s ezt a munkát bennünk az ő Lelke végzi. Ez a megmunkálás sokszor nem békességet jelent, hanem harcot, nem jó érzést, hanem fájdalmat. Alkalomadtán Isten befűti a nagykemencét, hogy a salakot, a bűnt belőlünk eltávolítsa, veszi a nagykalapáccsal, hogy lelkünket alakítsa és formálja. Ebben a gondolatban választ kaphatunk a fájdalom és a szenvedés értelmét és célját illetően megfogalmazódó kérdéseinkre is.

Mire akar felkészíteni bennünket Isten? Pál röviden csak ennyit mond: „erre”. Ez a szócska az előző vers utolsó szavára, „az életre” utal vissza. Igen, Isten az örök életre szeretne itt, a földi életünkben felkészíteni bennünket, mégpedig úgy, hogy Lelke által megmunkál, alakít, formál bennünket. A Lélek alakító, formáló ereje nélkül nincs élet, nincs örök élet.

2. Pál ezt követően egy másik – ez esetben gazdasági – szakkifejezést használ, amikor azt mondja, hogy Isten a Lélek zálogát adta nekünk. A Jézus korabeli gazdasági életben nem volt lehetőség minden megegyezést, szerződést papiruszra vetni, az adott szó, a szóbeli megegyezés is elegendő volt. Az adott szót viszont illet záloggal megpecsételni, ami az ígéret megtartásának a biztosítéka volt. (Nem véletlen, hogy a mai görög nyelv zálog szava jegygyűrűt jelent.

A gyűrű a biztosítéka annak, hogy az ifjú pár szándéka komoly.) Pál megfogalmazása szerint Isten zálogot, foglalt, biztosítékot ad nekünk, és a zálog maga a Lélek. Ez a zálog arról biztosít bennünket, hogy Isten ígéretei be fognak teljesedni.

Amikor Isten pünkösdkor kibocsátotta Szentlelkét, ezzel zálogot adott arra nézve, hogy az ígéretei biztosan be fognak teljesedni, hiszen maga a Lélek munkál, formál bennünket avégett, hogy az örök élet örökösei lehessünk.

Pünkösd ünnepén Dávid zsoltárát (51,12–14) idézve kérjük Istent:

„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket újítsd meg bennem! / Ne vess el arcom elől, és Szentlelkedet ne vedd el tőlem! / Add vissza nekem szabadításod örömét, és az engedelmesség lelkével támogass engem!”

Dr. Pap Géza
kolozsvár-felsővárosi lelképásztor

Keret és tartalom

■ Életünk természetes része az önreflexióra való készség, mely szembeállítja értékeinkkel és gondjainkkal, feladatainkkal és céljainkkal. Egyházi életünk belső elemzése szüntelen előttünk áll. Látjuk, hogy az egyház mint intézmény számtalan arculatot ölt a helyi közösségek adottságai szerint. Leegyszerűsítve azt mondhatjuk, nincs két egyforma egyház-köztség egyházközség belülről. Ez megragadható az eltérő anyagi lehetőségek, az elérhető humán erőforrás minősége, a szolgáltatások skálájának szélessége, a környezet elvárásai szerint. Olykor ellentmondásos igények és értékelések keresztütlésében az egyháznak mint helyi entitásnak alkalmazkodnia kell ahhoz, hogy üzenetével elérhesse a rábízott közösséget. Pünkösd ünnepére arra figyelmeztet minket, hogy az egyház életét és feladatait Urának köszönheti, Aki lelke által képessé teszi arra, hogy küldetését betöltsse. Az egyházi élet a legkisebb szervezeti egységében, a családban sem lehet egyszemélyes vállalkozás, hiszen egymásra utaltságunk tudata, a szeretet köteleke képes kiemelni önzésünk bélyeiből. Szolgálatot vár tőlünk az Úr is, a világ is.

Kétségtelenül a lelki javak keresését – mint az üdvösség, a szeretet igényét – demitizálta a világ. Ezekre az emberi tapasztalás keretén belül igyekszik választ adni. Így az egyház perifériára kényszerült, és szembeáll az azzal, hogy üzenete elvesztette relevanciáját egy olyan világban, amely csupán földi keretben gondolkodik. Mégis, a megfelelő eszközökkel, kellő figyelemmel, készen kell állnia az egyháznak arra, hogy integrálja a kereső életeteket, azokat testre szabottan, sajátos környezetük szerint szólítsa meg, és tegye tanítványá. Ellenkező irányból közelítve az egyház is általánosítások és leegyszerűsítések martaléka lett. Mint ahogy nincs erdő száraz fa nélkül, úgy keveredhetnek méltatlan megnyilvánulások is az egyház életébe, melyeket fel kell ismernünk és gyógyítani kötelességünk.

Ma talán jobban, mint bármikor, szükség van az egyéni elkötelezettség kinyilvánítására. Az egyháznak (népegyházi keretben) nincs lehetősége minden hívőt személyesen megszólítani, és a társadalom erkölcsi és anyagi jólétének előmozdítására besorozni. Az önkéntesek odaadása kiemelten fontos azon feladatok megoldásában, amelyekkel az egyház azonosulni tud. Szociális ellátás (diakónia), kulturális tevékenységek megszervezése, az oktatás megannyi fajtája valósággal megköveteli az önkéntesek munkáját. Természetesen az alkalmazottak elsőként veszik ki részüket mindebből. Ugyanakkor, ha szemből tévesztjük a specifikus egyházi teendőket – mint az igehirdetést, az egymásért való imádkozást, erkölcsi életünk szeretetteljes felügyeletét –, akkor pusztán jótékonyági intézményre válunk, eggyé a sok közül. Eppen annak parancsára, aki életre hívta, az egyház nem lehet csupán földi jólétet előmozdító szereplője a társadalomnak. A világtól nem elkülönülve, hanem azt ízesítve igyekszünk hivatásunknak eleget tenni. Olykor vállalnunk kell a maradiságnak bélyegét is, ám ezt azzal a hittel tesszük, hogy az erkölcsi, társadalmi értékeknek mégiscsak van egy transzcendens állandója, mely az Isten irántunk való szeretetéből meríti őszinte emberszeretetet.

Máté István
magyarléta lelképásztor

Nem tudhatod, mikor jön el a pillanat

megkapta az Isten Lelkét. Még akkor is, ha semmi különösebb lelki élményben nem volt része, és nem tud valamilyen konkrét időpontról beszámolni. A Heidelbergi Kátéknál 53. kérdésére adott válasz szerint a Szentlelekről hisszük, „hogy ő egyenlő örök Isten az Atyával és a Fiúval, hogy ő nekem is adatott, engem igaz hit által Krisztusnak és minden ő jótéteményének részesévé tesz, engem vigasztal, és mindörökké velem marad”.

Az alapigébe Pál apostol – miközben éppen arról beszél, hogy a Szentlelek milyen munkát végez bennünk – két szakkifejezést használ:

1. Először azt mondja, hogy maga Isten a Szentlelek által felkészített bennünket. Itt egy kohászati szakkifejezés segítségével próbálja a Szentlelek bennünk végzett munkáját megértetni velünk. A Biblia eredeti nyelvén a kifejezés azt jelenti: megmunkál, alakít, formál. Az ókori népek ismerték a nemesfémek megmunkálásának a módszerét, sőt egyesek a vas-

A „kegyes” halál (eutanázia)

Sorozatunknak – amelyben a Romániai Református Egyház bioetikai kérdésekkel kapcsolatos tanítását igyekszünk közelebb vinni egyházunk tagjaihoz – következő, harmadik fejezete az úgynevezett kegyes halálról, az eutanáziáról szól. Az első fejezet, mely a tavaly karácsonyi lapszámban jelent meg, arra tanított, hogy az élet Istené. Az idei húsvéti lapszámban megjelent második fejezet a művi terhességmegszakítás, az abortusz kérdésében igyekezett helyes állásfoglalásra vezetni minket.

■ Az eutanázia görög szóösszetétel, melyben az „eu” azt jelenti: jó, a „thanatosz” pedig azt, hogy: halál. Egyházunk bioetikai tanításának megfogalmazása szerint: „Általános értelemben eutanáziának nevezik az életet fenntartó orvosi eszközök igénybevételének megszüntetését, illetve azokat a beavatkozásokat, amelyek az életük végéhez közeledő emberek szenvedéseit hivatottak rövidíteni, éspedig az érintettek beleegyezésével.”

Ahhoz, hogy az eutanáziáról szóló tanítást megértsük, tekintünk vissza egy kicsit az első fejezetre. Elsősorban azért, mert csak úgy tudunk helyes következtetést levonni az emberi élet befejezésével kapcsolatban, ha nem tévesztjük szem elől, hogy honnan ered, és ki a tulajdonosa ennek az életnek. Másodsorban pedig azért, mert az első fejezet egyik megállapítása az volt, hogy az étellel és halállal kapcsolatos kérdések akkor merülnek fel az emberben, amikor valami halálfélelmet okoz neki.

Nos, létezik olyan elkéseregettség, amely a halálfélelmet is képes legyőzni. Képes a halálfélelmet legyőzni a reményesség és a bizalom is, ez a jobbik eset, de van rosszabbik eset is, amikor a halálfélelem mélységéből az ember még mélyebbre süllyed. Ezzel a mélységgel nagyon nehéz megbirkózni. Onnan nagyon nehéz felemelkedni. Hívónek és hitetlennek egyaránt.

Mi itt most az istenfélő olvasókhhoz szólunk elsősorban. Szeretnénk biztatni, hogy amikor megtapasztalják az ilyen mélységeket, akkor azt tegyék, amit Dávid: „A mélységből kiáltok hozzád, Uram!” (130. zsoltár). Kettős üzenete van Dávid vallomásának: az egyik, hogy még az az ember is, aki olyan szoros kapcsolatban van Istennel, mint Dávid, az is juthat mélységbe. A másik, hogy az az ember, akinek kapcsolata van Istennel, a mélységben sem esik kétségbe, hanem Istenéhez kiált.

Azok az emberek, akik Isten nélkül szemlélik a világot és élnek az életüket, abban a helyzetben, amikor eutanáziáról beszélhetünk, nagy bajban vannak. Az istenfélő embernek ebben a mélységben is, ahova már szeretteik nem kísérhetik, van kihez fordulnia. Maga mellett tudhatja Istenét, aki teremtője, gondviselője és megváltója, egyszermind tulajdonosa is. Nem arról van szó, hogy az istenfélő emberek mind jók, az istentagadók vagy közömbösek pe-

Elmulás. A passzív eutanáziát nem utasítja el a református egyház

dig mind rosszak, mert ez nem így van. Nagyon sok istentagadó vagy ebben a tekintetben közömbös ember egészen jóindulatú, másrészt sok keresztyén ember magatartása megbotránkoztat. Sokkal inkább arról van szó, hogy aki ismeri Istent és bíz benne, annak a legnagyobb lelki mélységben, válságban is van menedéke, mentőkötele. Tudja, hogy Isten ott sem hagyja magára, még ha a látszat ennek ellenkezőjét mutatja is. Igazán az lenne jó, ha mindenki megismerné Istent és bízna benne. Akkor sok olyan dologról, mint az eutanázia, nemcsak hogy nem kellene beszélnünk, hanem maga a fogalom sem létezne. Ezt az ismeretet és bizalmat együttesen hitnek nevezzük. A hit a Szentírás szerint Isten ajándéka, annak adja, akinek akarja. Viszont sokat tehetünk érte mi magunk is. Kérhetjük, amint egy beteg gyermek édesapja kérte, hogy fia meggyógyulhasson: „Hiszek, Uram! Légy segítségül az én hitelenségemben!” (Mk 9,24). Lehet növelni, ahogy az apostolok kérték Jézustól: „Növedd a hitünket!” (Lk 17,5). Bár a méretek itt megtévesztőek, mert Jézus feleletéből az derül ki, hogy egy mustármagnyi hit is rendkívüli dolgokra képes, sokszor azonban még ez is hiányzik. A legfontosabb, amit tehetünk a hitünkért az, hogy tápláljuk. Csak így marad életben, csak így lesz élő hit. Ha pedig a hit ismeret és bizalom, akkor erre a kettőre kell figyelni. Gyarapítsuk az ismeretet, és ez segíteni fog abban, hogy egyre merészebben bízunk Istennel.

De itt élünk, ebben a világban, amelyet ilyenné tett az engedetlenség, vagy ahogy a Biblia legtöbbször említi, a bűn. Ez az engedetlenség öröklődik az

emberben, természetévé válik. Ebben a világban kialakítottak egy olyan beavatkozást, melyet orvosokkal hajtatnak végre, amellyel előidéznek azoknak az embereknek a halálát, akik a szenvedés mélységét nem bírják vagy nem akarják tovább elviselni. Például halálos injekciót fecskendeznek beléjük. Ezt a beavatkozást több államban törvényesítették, és igen sokan élnek ennek lehetőségével. És ezt nem tartják sem gyilkosságnak, sem öngyilkosságnak.

Az eutanázia fogalmának azonban ennél tágabb a köre. A sokféle módon gyakorolt eutanáziának három fő módozatát különböztetjük meg: 1. aktív eutanázia; 2. passzív eutanázia; 3. az életet fenntartó orvosi eszközök kikapcsolása. Egyházunk bioetikai tanítása leírja ennek a három módozatnak a tartalmát: „Aktív eutanáziának nevezünk minden olyan külső beavatkozást, mely a szenvedések megszüntetése érdekében a beteg halálát idézi elő (pl. „altató injekció” beadása). A passzív eutanázia lehetősége az orvostudomány fejlődése nyomán állt elő. Eszerint passzív eutanáziának tartjuk az életmentő orvosi beavatkozások, illetve az életet fenntartó orvosi készülékek visszautasítását. Ebben az értelemben a 20. század előtt a legtöbb olyan halál, amelyet ma passzív eutanáziának tekinthetünk, természetes halál volt, hiszen nem léteztek azok a készülékek, amelyekkel a beteget ma akár évtizedekig is életben lehet tartani. Az életet fenntartó orvosi eszközök kikapcsolása nem az első, hanem a második emberi beavatkozás. Az első beavatkozás ugyanis az, amikor a beteg – aki e nélkül nem maradna életben – orvosi eszközök segít-

ségével művileg életben tartják. Amikor ez az életben tartás reménytelenül vagy értelmetlenül válik, akkor következik be a második beavatkozás: az életet fenntartó készülékek kikapcsolása. Ilyen esetekben a felelősség vállalása elsősorban azokat illeti, akik az első beavatkozást, az élet meghosszabbítását is véggezték.”

Ismét visszautalva az első fejezetre, azt olvassuk benne, hogy az emberi élet nem fejeződik be a meghalással, tovább folytatódik az örökkévalóságban. Az örökkévalóságban két lehetőség van a folytatásra: örök üdvösség vagy örök kárhozat. Jézus Krisztus váltsága lehetővé teszi, hogy az örökkévalóságban életünk az üdvösségben folytatódjék. Ennek feltételeként azt állítja elénk, hogy higgyünk benne. Eszerint az üdvösségünk érdekében, mely az örökkévalóságban vár ránk, de hitvallásunk szerint már e mostani életben is érezhetjük szívünkben a kezdetét, oda kell figyelni arra, hogy miként élünk. És minden bizonyonyal arra is, hogy miként halunk meg. Nagy különbség van Jézus halála, amely nem nélkülözötte az ártatlanul szenvedést, de az engedelmeséget sem, és a Júdásé között, amely az egyedül maradt áruló szenvedésével párosult, az engedelmeség pedig hiányzott belőle. A kívánatos az Ábrahám halála lenne: „És elhunyt Ábrahám, meghalt jó vérségben, öregén és betelve az étellel”, de ez nem mindenkinek adatik meg. Ha nekünk sem adatik meg, adjon erőt az elviseléséhez az, hogy Jézusnak sem adatott meg. Viszont az emberi étellel szemben semmi sem követhető el, ami ellentmond a Ne ölj! parancsolatnak. Ebbe

a parancsolatba az is beletartozik, hogy: „... magam rontására ne törjek, önmagamot könnyelműen veszedelembe ne ejtsem.” (Heidelbergi Káté 105. kérdés)

Álláspontunk az eutanázia tekintetében, a fentieknek megfelelően, a következő: 1. Az aktív eutanázia olyan formáit, melyek cselekvő módon kioltják a beteg életét, nem fogadjuk el. 2. A passzív eutanáziát, mely azt jelenti, hogy a beteg nem kíván orvosi beavatkozásban részesülni, hanem az Isten által számára rendelt időben az Ő felséges színe elé kívánczik, nem utasítjuk el, hanem emberi és keresztyén jogként értelmezzük. 3. Az olyan esetekben, amikor az életfunkciókat fenntartó készülék kikapcsolásáról kell döntenie, azt tartjuk helyesnek, hogy addig működtessék a készüléket, addig tartsák életben a beteget, amíg egyértelműen úgy látják: nem a szenvedéseit, hanem az életét hosszabbítják meg.

Pünkösöd ünnepe Szentlélek kitöltésének ünnepe. Ez nemcsak azt jelenti, hogy az apostolok idejében beteljesült Jézus Krisztus ígérete, hogy mennybemenetele után elküldi a Vigasztalót, Szentlelket, hanem azt is, hogy a Mindenható Isten Szentlelke ma is munkálkodik azokban az emberekben, akik ezt engedik. Szentlélek munkálja azt, hogy az amúgy csüggedt, kiábrándult, félelmekkel és aggodalmakkal megtelt ember reménységet, bizalmat és vigasztalást kapjon.

Hozza az ideit pünkösöd ezeket a lelki ajándékokat elsősorban a halálos ágyukon fekvőknek, de mindannyiunknak is!

Ágoston Attila
szászfenesi lelképásztor

„Törődnünk kell a gyülekezet kevésbé tevékeny tagjaival is”

Dobri András lelkipásztornak családi örökség is a Kerekdombi Református Egyházközség vezetése

A kolozsvári egyházközségek közül hetedikként vált önállóvá 1960-ban a kerekdombi reformátusok gyülekezete. Dobri János lelkipásztor áldozatos munkája és közbenjárása révén – Isten akaratából – 1980-ra épült fel a Nagy Lajos király/Corneliu Coposu út 72. szám alatti templom, amely lelki szempontból is új lendületet, gazdagodást nyújt mindmáig a gyülekezet tagjainak. A hajdani lelkész által megálmodott és megvalósított célkitűzéseket – egyfajta családi örökségként is – fia, Dobri András viszi tovább, aki 1986 óta szolgál az egyházközségben. A templomba járók lelki gondozásán és a hívek közötti kapcsolat erősítésén túl munkatársaival a távolmaradókat is igyekeznek megszólítani, ebben segít például gyülekezeti értesítőjük, a *Létezőnk*. A folyóirat lapozgatása közben a gyülekezet kevésbé aktív tagjai is tájékozódhatnak azokról az eseményekről, amelyek a parókia területén vagy éppen az ország más pontjain zajlanak, s tudomást szerezhetnek egyebek mellett az ünnepeket köszöntő közösségi összejövetelekről, a különböző táborokról, kirándulásokról.

FERENCZ ZSOLT

A feljegyzések szerint a Kerekdombon már az 1930-as években tartottak istentiszteleteket, bibliaórákat és zoltáros kerti találkozókat, az '50-es években pedig tanítás is folyt a hidelvei gyülekezet részén ezen területen. 1953-ban keltezett beszámolójában ezt írta Biró Mózes hidelvei lelkipásztor az egyik segédlelkészéről: „arra kértem, hogy rendszeresen járjon ki a kerekdombi gyülekezet részéhez tartozó Kardosfalvára, amit én éveken keresztül személyesen gondoztam”. Már az Imre király/Partizán út 62. szám alatti telken 1946-ban elhelyezett alapkövön igazolta, hogy a templomépítés gondolata nagyon hamar megfogalmazódott a közösség tagjaiban. A lehetséges helyszín változott ugyan az évek folyamán – s időközben a Nagy Lajos király út 72. szám alá helyezték át az *Emlékezés* feliratú alapkövet –, a templomról azonban nem voltak hajlandók lemondani a kerekdombi reformátusok. A harminc évvel korábban megindult gyülekezetszervezés 1960-ra csúcspontot ért el, a villanykályhával ellátott 50 négyzetméteres helyiségben ekkor kezdte meg működését az immár önálló gyülekezet, 2269 lélekkel.

„Nemcsak őrizni akarta az álmukat...”

– Édesapámat 1969-ben hívták meg a gyülekezetbe, ahol akkoriban még csak egy kis imaházban tartották az istentiszteleteket. Elsődleges feladatának a templomépítést tekintette, ez irányú elképzelését a gyülekezet is támogatta – emlékezik vissza Dobri András, aki az egyházközség történetét bemutató kiadványban (*A Kolozsvár-Kerekdombi Református Egyházközség 1960–1980–2010*) részletesen foglalkozik a témával. „Dr. Dobri János személyében a templomról és lelkési lakásról álmodó gyülekezet olyan lelkészt nyert, aki az álmukat nemcsak őrizni akarta, hanem valóra váltani is. Az [...] 1969-ben készült tervvel 7 éven keresztül kilincselte az illetékesek jóindulatának kapuján, míg végre 1977. szeptember 24-én hozzá lehetett kezdeni a templom építéséhez. [...] Dr. Dobri János lelkipásztor bebizonyította 7 évi kitartó várással és akarattal, hogy e sötét korban is lehet, épülhet templom.” – írta édesapja fáradtságairól Dobri András, rámutatva ugyanakkor arra is, hogy „az épülő templomot itt, Erdélyben mindenki egy kicsit magának érezte”. A gyülekezet tag-

Jól sikerült táborozás a bogártelki gyülekezeti házban

jai mellett ugyanis „többször más gyülekezetek lelkipásztora is idejött hívei egy csoportjával néhány napig azért, hogy a reménység templomába ők is beépítsék szeretetüket”. 1980. április 27-én szentelték fel a gyülekezet új otthonát, majd 1988-ra készült el a parókia épülete a lelkési lakással, az imateremmel, a lelkési irodával, gyermekmegőrzővel, egészségügyi szobával.

– Édesapám nyugdíjba vonulása után a gyülekezet rögtön meghívott, a felkérés pedig számomra különösen megtisztelő volt, hiszen gyakorlatilag itt töltöttem gyermekkorom egy részét, és úgy éreztem, ezt az apai örökséget nekem kell tovább gondoznom – magyarázza a jelenlegi lelkipásztor. Elmondása szerint az elmúlt 50 évben jócskán apadt a gyülekezet lélekszáma – mára már alig vannak ezernél többen –, mégis öröndetes, hogy bár egyesek a határon túl élnek, a rokoni kapcsolatok ápolása révén is a kerekdombi egyházközséghez tartozónak vallják magukat. Olyanok is vannak, akik ugyan sosem laktak a Kerekdombon, érzelmi indíttatásból mégis ide kapcsolódnak, és az istentiszteleteken is szívesen részt vesznek.

Minden hónapban felköszöntik az ünnepeket

A gyülekezetnek mintegy 15 százaléka jár templomba rendszeresen vasárnap délelőttként, ám a többiek is igyekeznek bevonni a közösség életébe. – Mindig előre megtervezzük a következő hónap programját, különösen figyelve azokra is, akik ugyan nem mindig látogatják az istentiszteleteket, de érdeklődők, és ha idejük engedi, a közösségi eseményekre is eljárnak. Évente mintegy 16-20 ilyen rendezvényt tartunk, kezdve az édesanyák és az édesapák napjától az öregek vasárnapjáig, a Násas menti kórustalálkozóig vagy éppen a fiatal házaspáros vasárnapjáig – fejt ki a lelkipásztor. Minden hónapban felköszöntik továbbá az ünnepeket, névre szó-

ló meghívóval is jelezve: fontosak a gyülekezet számára. Ilyenkor még többen gyűlnek össze az istentiszteleten, a születésnapjukat, névnapjukat és házassági évfordulójukat ünneplők mellett a családtagok és talán a barátok is jelen vannak. – Azokról a házastársokról sem feledkezünk meg, akik más felekezethez tartoznak, hiszen a közösségi érzés ezáltal is erősödhet. Emellett gyülekezeti kirándulásokat szervezünk évente általában két alkalommal: ilyenkor velünk tartanak az egyedül élők is, akiknek nincs lehetőségük a családjukkal közösen elmenni valahová – fűzi hozzá Dobri András.

Május elseje apropóján idén például a tarnicai- és a bélesi-tónál jártak, s néhány kellemes órát töltöttek el a bogártelki gyülekezeti háznál is. Ezt az épületet a gyülekezetépítés és az ifjúság nevelésének egyik jelentős állomásaként emlegetik – 2004-ben, a hollandiai Heemstede egyik református gyülekezetével indult kapcsolat nyomán, alapítványi segítséggel vásárolták meg. Az elmúlt években többször táboroztak már itt a kerekdombiak mellett sok más közösség fiataljai (Írisz-telepek, magyarszovátiaiak, bogártelkiek, nádasdaróciak stb.) is, ízelítőt nyerve a Biblia tanításaiból és közösségépítésből egyaránt. Szervezik már az idei nyári táborokat is – az I–IV. és V–VIII. osztályosok, a konfirmandusok és a fiatalok számára, emellett angol nyelvtáborba, művészeti táborba is várják az érdeklődőket –, s reményeik szerint a balmazújvárosi református gyülekezettel kialakított gyümölcsöző kapcsolatuk is sok szép pillanatot ér meg.

Meghallani a fiatalok és az idősök hangját is

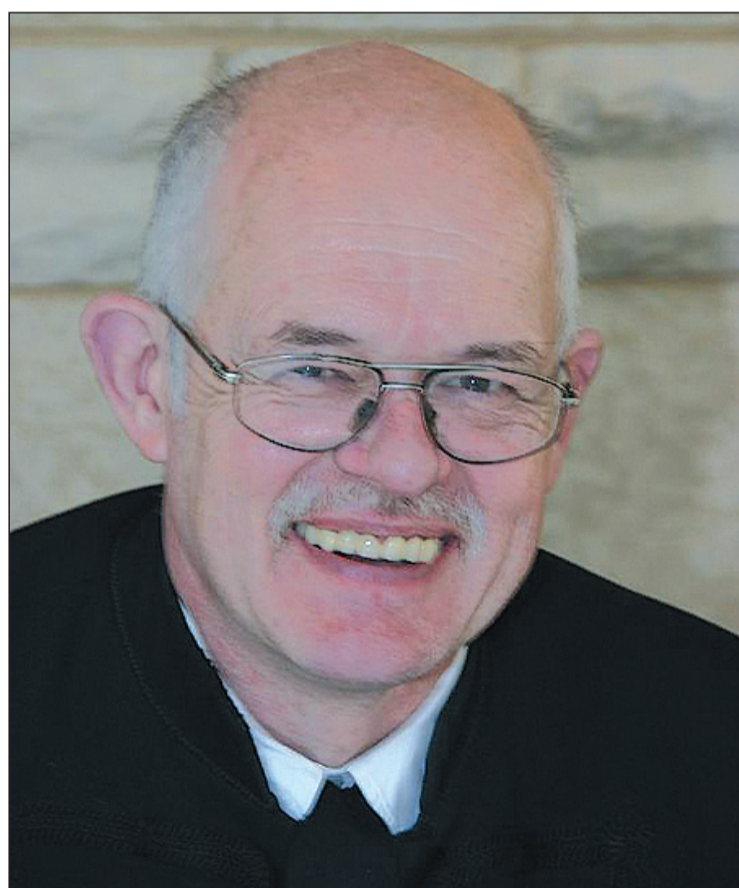
– A rendszerváltás után még inkább tudatosodott bennünk, hogy nagyon sok mindent meg lehet valósítani, ha az emberekre odafigyelünk. Törődni kell velük még akkor is, ha ők maguk sok esetben figyelmen kívül hagyják a mi munkánkat. A lépésről lépésre történő építkezés egyik bi-

zonyítéka az 1991 óta időszaksan megjelenő gyülekezeti értesítőnk, a *Létezőnk*, amelynek a 49. számát éppen pünkösdkor vehetik kezükbe az olvasók – hangsúlyozza a lelkipásztor. A kórustagok különösen szívügyüknek tekintik a gyülekezet életében való állandó részvételt. A templom felszentelésekor alakult meg a kerekdombi vegyeskar, 2005-ben pedig egy másik formáció, a Crescendo kórus jött létre az akkori segédlelkész, Tőkés Attila vezetésével. Míg előbbinél inkább az idősebb, énekelni különösen szerető gyülekezeti tagok vannak többségben, utóbbit fiatalok és fiatal házaspáros alkotják, egy dolog azonban közös mindannyiukban: szép énekükkel hangulatosabbá teszik a közösségi összejöveteleket – nem csak a kerekdombi templomban, de az ország más tájain is. A hagyományokhoz híven mindkét kórus fellép pünkösd másodnapján a Násas menti Kórustalálkozón, amelyet ezúttal a kispácsi templomban tartanak.

A fiatalokkal főként a segédlelkészek foglalkoznak – jelen esetben Török-Csingó Adorján –, akik megpróbálják őket minél inkább bevonni a gyülekezet életébe. Az igehirdetési szolgálat és a bibliaórák mellett a gyermekes családok meglátogatását is ők végzik.

Visszatérő gond a „friss” szülőknél esetében: kire hagyják csemetéjüket, ha közben részt szeretnének venni az istentiszteleten. A Kerekdombon erre is gondoltak: mialatt a szülők Isten igéjét hallgatják a templomban, a gyermekekre a fiatalok vigyáznak, Bogya Krisztina tanárnő, a Crescendo kórus egyik alapító tagja, valamint Kézdi Orsolya és Laczi Enikő pedig havi egy alkalommal gyermekfoglalkozásra várja a legkisebbeket.

A holland Wim és Margriet van der Vooren segítségével a diakóniai munka is hatékonyabban működik az egyházközség berkeiben. A nőszövetség tagjai – akik kéthavonta bibliaórák összejövetelen vesznek részt – segítenek a rászorulóknak igényeinek feltérképezésében, így a segítségnyújtás, problémamegoldás hatékonyabb.

Dobri András: „A rendszerváltás után még inkább tudatosodott bennünk, hogy nagyon sok mindent meg lehet valósítani, ha az emberekre odafigyelünk.”

Pallérok-ácsok hazája: a mindig nyitott Magyarfenes

■ Kolozsvártól délnyugatra, Szászfenes után, Magyarlónán áthaladva, mintegy 22 km-re találjuk Magyarfeneset. A falu nevét a legkorábbi okiratok Fenos alakban említették. 1332–37 között magyar katolikus településként került be a pápai tizedjegyzékbe. A falut sokáig Oláhfenesnek nevezték az itt lakó román telepesek miatt, akiket később földesurak továbbköltöztettek a közeli Kisfenesre. Az ő helyükbe, feltehetően 1658–60 között, Szászfenesről számos szász család menekült II. Rákóczi György török elleni szerencsétlen kimenetelű csatái miatt. A 19. században előbb Ofenes a település neve, majd 1889-től a ma használt Magyarfenes.

A reformáció századaiban a falu – a közeli Kolozsvárra jellemző módon – előbb a lutheri irányt, rövid ideig az unitarizmust, majd a kálvini irányt követte a földesurak döntései szerint. A falu felekezeti hovatartozását mégsem a cuius regio, eius religio (akié a vidék, azé a vallás) elve döntötte el, mert a 18. század közepén gróf Haller Györgynek sikerült ugyan visszavenni az Árpád-kori templomot, de a falu lakosságának többsége – a 33 évig tartó megfélemlítések, megaláztatások ellenére is – megmaradt reformátusnak. Rekatolizációval „fenyegették” ugyan az 1793-as dévai zsinatot, de csak azért,

Június 9-én avatják a mintegy 130 éves parókia felújított épületét

hogy végre anyaegyházközségnek nyilvánítsák őket, és saját lelkészt kapjanak. Végül az egyházi főkonzisztórium 1794-ben „mater ecclesia”-vá nyilvánította, és két évre rá felépítették az első fatemplomot (imaházat) a báró Jósika Imréné adományozta domboldalon. Az egyházközség tagjai református hitük mellett a vészterhes időkben is kitartottak. A falu 90%-a ma is református, a gyülekezet lélekszáma 810. A hitű és elhű maga-

tartás azonban sohasem jelentette mások megvetését, elnyomását. Példaértékű a református és római katolikus lakosok szeretetteljes, baráti kapcsolata, az ökumenikus rendezvények mellett egymás ünnepein is részt vesznek, a hétköznapiakban pedig mindenki békében gyakorolhatja vallását a saját meggyőződése szerint. A városközei településekre jellemzően ide is sokan beköltöztek az utóbbi években, akiknek a falu nemcsak új

lakhelyet, de új otthon is jelenthet a közösség irántuk tanúsított nyitottsága folytán.

Az új, a másság iránti érdeklődésnek régi hagyománya van. A 19. század elején báró Brányitskai Jósika Miklós (az író édesapja) felkarolta a falu lakosait, rác palér- és ácsmestereket hozott, hogy jobbágyait kitanítsa. A fenesi mesteremberek másfél évszázada országsherte, de távoli országokban is öregbíttik falujuk jó hírét. A távoli vidékek jó példáját

hazahozták, így korán jelentkeztek a polgárosodás jelei. A szebb, a jobb iránti vágy, az igényesség lemérhető az emberek életmódján, nem utolsósorban az impozáns középületeken (két kultúrthozon, orvosi rendelő, iskola, szövetkezet). Az önállósult református egyházközség is hamar megépítette a kőtemplomát, 1820–21-ben emelték közadakozásból és bárók hathatós anyagi segítségével, majd következett a parókia és a kőiskola. Az utóbbi kettő részben megrongálódott, ill. államosították. Alig egy évtizede perelték vissza a „kőiskolát”, amelyet sikerült felújítani, és melléépíteni a kétszintes gyülekezeti otthonot. Lassan a 130 éves ódon parókia is teljesen megújul. A gyülekezeti otthon megálmodásakor még nem látszott, hogy mára a templomépület is rászolgál a tatarozásra. Az építéshez, a fáradságos felújításhoz Isten mindig adott elég áldást, erőt, jóindulatú embereket, ahogyan a bibliai özvegyasszony olaja sem fogyott el a szükség idején. A külső formák, a keret, az ún. infrastruktúra szükséges a munkavégzéshez, de közösségünknek mégis a legfontosabb vágya, álma a tartalomra irányul. Az áldás reményében kérjük a pünkösdi énekünkkel, ünneppel, de hétköznapi napokban is: „Isten élő Lelke, jöjj, áldva szállj le ránk...”

Lengyel István
magyarfenesi lelkipásztor

Vajdakamarás, a megújuló Holttenger

■ Vajdakamarás Kolozsvártól északkeletre, mintegy 30 km-re fekvő község, egy kis patak völgyében, amely a Gyéres-patak vidékéhez tartozik. Ósrégi települési hely. Nevét a történészek az első magyar királyok alatt már működő kolozsi sóbánya vagy sókamra nevéből származtatják, s annyit jelent, hogy a só elraktározására szolgáló hely. Az erdélyi és moldvai vajdák majdnem 300 évig tartó birtoklása következtében kerül a falu neve elé a Vajda szó.

A templom félköríves szentélye a 13. század második feléből származik, a cisztercita szerzetesrend átmeneti (román-gótikus) stílusában épült. Egyik támasztófala kőtábláján kutyaféle négy lábú állat látható, mely Kelemen Lajos szerint az első település Agmánd nemzetségének farkasjelvénye. 1332-ben Petrus pap pápai tizedet fizet a római udvartartásnak. A reformáció során Dávid Ferenc hatására unitáriussá lesz a gyülekezet. A templom is az ő tulajdonukat képezi a 18. század elejéig.

Bethlen Miklós kancellár református családokat telepít Vajdakamarásra a 17. század végén. Számukra vásárolja meg fia, Bethlen József és felesége, Kemény Krisztina a templomot. Ugyanebben az évben majdnem az alapoktól újjáépítik. Később torony is épül, ami nem igazán jellemző a mezőségi templomokra.

1779-ben jelentős javítás történt. Ekkor kapja a templom boltozata és a torony ma is látható barokk alakját. A mára három sípsorral felújított orgona 1851-ből való. Muzeális értéket képvisel az 1764-ből származó, 42 rubinkövel ékesített bo-

roskancsó és az 1661-es kiadású *Váradí Biblia*, előlapjain a Bethlen-család bejegyzéseivel gyermekeik születéséről.

Gyülekezetünkben szolgált 1915–1917 között a későbbi püspök, Makkai Sándor, aki *Holttenger* című romantikus regényében rögzíti az itt töltött időszakot. Idillikus képet fest az első világháború viharában vergődő mezőségi magyar faluról, ugyanakkor határozott kritikával illeti a babonák pusztító erejét.

A református eklézsia az 1950-es években 1100 lelket számlált. A nagyméretű elvándorlás következtében a ma már alig 358 tagú közösség így is az egyházmegye keleti részének legszámvetevőbb gyülekezete. A közművesítés és a korszerű telekommunikációs rendszerek jótékony hatással vannak közösségünkre, az egykoron elvándorlók szórványos visszaköltözése a jövő reményességét nyújtja a megújuló Holttengerben.

1996-ban, 2001-ben és 2011-ben történt a templomon nagyobb méretű külső-belső felújítás. A visszakapott és felújított református kultúrthozonban gyülekezeti rendezvények sorával – konfirmációs találkozókkal, március 15-i megemlékezéssel, Magyarpalatkával közös gyermektáncsoport felépítésével – igyekszünk megőrizni hitünket, kultúránkat, népi hagyományainkat. Érdekes színfoltot jelent a 2008 óta működő, gyermekekből álló, 15 tagú, Flautino nevű furulyaegyüttesünk.

Tóth Árpád
vajdakamarási lelkipásztor

Ötéves a Flautino

„A só elraktározására szolgáló hely”